YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(muutoksenhakujaosto)

5 päivänä lokakuuta 2009 *

Asiassa T-58/08 P,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan unionin virkamiestuomioistuimen (ensimmäinen jaosto) asiassa F-122/06, Roodhuijzen vastaan komissio, 27.11.2007 antaman tuomion (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa) kumoamista,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään J. Currall ja D. Martin,

valittajana,

ja jossa vastapuolena on

Anton Pieter Roodhuijzen, Euroopan yhteisöjen komission virkamies, kotipaikka Luxembourg (Luxemburg), edustajanaan asianajaja É. Boigelot,

kantajana virkamiestuomioistuimessa,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

EUROOPAN YHTEISÖJEN
ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (muutoksenhakujaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti M. Jaeger sekä tuomarit V. Tiili, J. Azizi, A. W. H. Meij (esittelevä tuomari) ja M. Vilaras,

kirjaaja: E. Coulon,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön liitteessä I olevan 9 artiklan nojalla tekemässään valituksessa vaatinut asiassa F-122/06, Roodhuijzen vastaan komissio, 27.11.2007 annetun virkamiestuomioistuimen sen tuomion (ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa; jäljempänä valituksenalainen tuomio) kumoamista, jolla virkamiestuomioistuin kumosi komission päätöksen, jolla Anton Pieter Roodhuijzenin ja H:n solmima yhteiselämää koskeva sopimus jätettiin tunnustamatta Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen (jäljempänä henkilöstösäännöt) 72 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi muuksi parisuhteeksi kuin avioliitoksi ja jolla tämän seurauksena evättiin H:lta Euroopan yhteisöjen yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän (jäljempänä yhteinen sairausvakuutusjärjestelmä) etuudet.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

2 Virkamiestuomioistuin esitti asiaa koskevat oikeussäännöt valituksenalaisen tuomion 2–4 kohdassa seuraavalla tavalla.

3 Henkilöstösääntöjen 72 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Sairaustapauksessa virkamiehen, hänen puolisonsa silloin, kun puoliso ei voi saada samanluonteisia ja -suuruisia suorituksia sovellettaessa kaikkia muita lainsäädännöllisiä tai hallinnollisia määräyksiä, hänen lastensa ja liitteessä VII olevassa 2 artiklassa tarkoitettujen hänen huollettavinaan olevien henkilöiden sairauskulut korvataan 80 prosentin enimmäismäärään asti yhteisöjen toimielimien yhteisellä päätöksellä antaman säädöksen perusteella henkilöstösääntökomitean annettua lausuntonsa.

Virkamiehen avopuoliso rinnastetaan sairausvakuutusjärjestelmässä aviopuolisoon, kun liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan kolme ensimmäistä edellytystä täyttyvät.

_ _”

4 Henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kotitalouslisään on oikeutettu:

a) – –

b) – –

c) virkamies, joka on rekisteröity muun vakiintuneen parisuhteen kuin avioliiton osapuoleksi edellyttäen, että:

i) pari toimittaa jonkin jäsenvaltion tai jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen viralliseksi tunnustaman asiakirjan, jossa todistetaan heidän asemansa muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolina,

ii) kumpikaan osapuolista ei ole naimisissa eikä ennestään muussa parisuhteessa kuin avioliitossa,

iii) osapuolten välillä ei ole mitään seuraavista sukulaisuussuhteista: vanhempi, lapsi, isovanhempi, lapsenlapsi, veli, sisar, täti, setä, eno, veljen- tai sisarenpoika, veljen- tai sisarentytär, vävy tai miniä,

iv) pari ei voi solmia laillista avioliittoa jäsenvaltiossa; tätä luetelmakohtaa sovellettaessa parilla katsotaan olevan mahdollisuus solmia laillinen avioliitto ainoastaan sellaisissa tapauksissa, joissa osapuolet täyttävät kaikki tällaisen parin avioliiton hyväksymiselle jäsenvaltion lainsäädännössä asetetut edellytykset;

– –”

5 Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavan yhteisen sairausvakuutussäännöstön (jäljempänä yhteinen säännöstö) 12 artiklan sanamuoto on seuraava:

”Vakuutetun kautta vakuutettuja henkilöitä ovat 13 ja 14 artiklassa vahvistetuin edellytyksin

– – –

– vakuutetun henkilön parisuhteen tunnustettu osapuoli silloinkin, kun henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan viimeisessä luetelmakohdassa tarkoitettu ehto ei täyty,

puoliso tai parisuhteen tunnustettu osapuoli, joka on virkavapaana henkilökohtaisesta syystä henkilöstösäännöissä tarkoitetulla tavalla.”

6 Kuten komission valituksensa liitteeksi oheistamasta siitä esitteestä ilmenee, jonka osalta on asianosaisten mukaan selvää, että se on peräisin Alankomaiden viranomaisilta, ilmenee, Alankomaiden kansallisessa lainsäädännössä säädetään perinteisen avioliiton lisäksi kahdentyyppisistä liitoista, joita ovat ”geregistreerd partnerschap” (rekisteröity parisuhde) ja ”samenlevingsovereenkomst” (yhteiselämää koskeva sopimus). Ensin mainitulla on omaisuuteen liittyviä ja liittymättömiä oikeudellisia seurauksia, jotka ovat suureksi osaksi samanlaisia kuin avioliiton seuraukset, kun sen sijaan jälkimmäinen liiton muoto perustuu osapuolten vapaaseen tahtoon, eikä heidän välilleen pääsääntöisesti koidu muita kuin heidän sopimuksessa määräämistään oikeuksista ja velvollisuuksista aiheutuvia seurauksia. Erityisesti on todettava, että ei ole olemassa oikeudellista velvoitetta, jonka mukaan samenlevingsovereenkomst-

nimiseen sopimukseen pitäisi sisällyttää tiettyjä sitoumuksia tai julistuksia, jotka koskisivat erityisesti yhteistaloutta koskevaa velvollisuutta. Sillä varauksella, ettei yleistä järjestystä ja julkista moraalia koskevia sääntöjä rikota, samenlevingsovereenkomst-nimisen sopimuksen voi tehdä kaksi henkilöä tai useampia henkilöitä, eikä mahdollisuutta tehdä tällainen sopimus ole suljettu pois henkilöiltä, joiden välillä on läheinen sukulaisuussuhde. Lisäksi samenlevingsovereenkomst-niminen sopimus voidaan tehdä yksityisellä sopimuksella tai notaarin toimella. Alankomaiden oikeudessa avopuolisoihin sovellettavien eläkejärjestelmien etuudet ja erilaiset työhön liittyvät sosiaalietuudet voidaan myöntää vain henkilöille, jotka ovat tehneet virallisen, notaarin laatiman samenlevingsovereenkomst-nimisen sopimuksen. Myös kolmannet osapuolet, kuten eläkerahastot, voivat edellyttää tällaista notaarin läsnä ollessa laadittua sopimusta osoituksena parin yhteiselämästä. Samenlevingsovereenkomst-nimisestä sopimuksesta, myös silloin kun se ei ole virallinen, tai pelkästä yhdessä asumisesta sitä vastoin aiheutuu tiettyjä, muun muassa verotukseen ja sosiaaliturvaan liittyviä seurauksia. Samenlevingsovereenkomst-nimisellä sopimuksella ei pääsääntöisesti ole kolmansiin osapuoliin kohdistuvia seurauksia, mutta tuomioistuimet ovat alkaneet kohdella yhdenvertaisella tavalla tällaisen sopimuksen tehneitä pareja ja aviopareja tai geregistreerd partnerschapin tehneitä pareja.

Tosiseikat

7 Tosiseikat esitetään valituksenalaisessa tuomiossa seuraavasti:

”6 Kantaja, joka on Alankomaiden kansalainen, on ollut Eurostatin virkamiehenä 15.2.2006 lähtien. Hän vaati 20.2.2006, että komissio tunnustaisi hänen [H:n] kanssa solmimansa parisuhteen, johon sovellettiin Alankomaissa notaarin läsnä ollessa 29.12.2005 laadittua yhteiselämää koskevaa sopimusta (’samenlevingsovereenkomst’), jotta hänen avopuolisonsa saisi yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän etuudet.

7 Henkilökohtaisten etuuksien hallinto- ja maksutoimisto (jäljempänä PMO) hylkäsi hänen vaatimuksensa 28.2.2006 päivätyllä päätöksellä sillä perusteella, että

yhteiselämää koskevaa sopimusta, jonka kantaja ja hänen avopuolisonsa olivat tehneet, ei voida pitää Alankomaiden lainsäädännössä (1.1.1998 voimaan tullut rekisteröityä parisuhdetta (’geregistreerd partnerschap’) koskeva laki) tunnustettuna parisuhteena, siten kuin henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa edellytetään.

8 Kantaja teki 13.3.2006 oikaisuvaatimuksen vaatimuksensa hylkäämisestä ja esitti Alankomaiden Luxemburgin-suurlähetystön antaman todistuksen, jonka mukaan [hänen] ja hänen avopuolisonsa notaarin läsnä ollessa allekirjoittama ’samenlevingsovereenkomst’ tunnustettiin Alankomaissa ja joka siten vahvisti, että he olivat muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolten asemassa.

9 Komissio kuitenkin pysytti 28.2.2006 tekemänsä päätöksen 20.3.2006 päivätyssä päätöksessä. Se katsoi, että vaikka yhteiselämää koskeva sopimus oli virallinen vahvistus siitä, että kantaja ja hänen avopuolisonsa olivat muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolten asemassa, sillä ei kuitenkaan luotu muita oikeuksia ja velvollisuuksia kuin ne, joista avopuolisot olivat kirjallisesti sopineet. Se, että sopimus oli allekirjoitettu notaarin läsnä ollessa, ei muuttanut sitä, että kyseessä oli vain yksityinen sopimus, josta ei aiheutunut oikeudellisia seurauksia kolmansille osapuolille ja johon ei liittynyt rekisteröintivelvoitetta. Henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan mukaan kuitenkin muuhun parisuhteeseen kuin avioliittoon liittyy tällainen velvoite, ja rekisteröinnillä luodaan oikeuksia ja velvollisuuksia, jotka ovat verrattavissa avioliiton oikeudellisiin seurauksiin.

10 Kantaja teki 31.3.2006 hallinnollisen valituksen, jossa hän riitautti liian suppean tulkinnan, jonka komissio oli hänen mielestään omaksunut henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan säännöksistä. Hän väitti kyseisessä hallinnollisessa valituksessa, että sopimuksen rekisteröiminen notaarin läsnä ollessa oli riittävä edellytys, ja viittasi tiettyihin seikkoihin, jotka olivat omiaan osoittamaan, että hänen parisuhteensa ja avioliiton välillä oli hyvin vähän eroja. Hän korosti erityisesti, että hänen suhteensa avopuolisoonsa oli kestänyt yli kaksi vuotta, että heillä oli yhteinen lapsi, jonka hän oli virallisesti tunnustanut, ja että he odottivat toista lasta. Kantaja lisäsi, että hän ja hänen avopuolisonsa olivat laatineet keskinäiset testamentit ja että hän oli ottanut henkivakuutuksen avopuolisonsa hyväksi.

11 Yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän hallintokomitea (jäljempänä hallintokomitea) katsoi 1.6.2006 antamassaan lausunnossa kantajan esittämien asiakirjojen perusteella, joihin kuuluivat erityisesti notaarin läsnä ollessa laadittu yhteiselämää koskeva sopimus ja Alankomaiden Luxemburgin-suurlähetystön laatima todistus, että kyseisen parisuhteen oli katsottava täyttävän yhteisen säännöstön 12 artiklassa vahvistetut edellytykset, erityisesti henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan i alakohdassa asetetun edellytyksen.

12 Nimittävä viranomainen hylkäsi kantajan hallinnollisen valituksen 12.7.2006 tekemällään päätöksellä tästä hallintokomitean myönteisestä lausunnosta huolimatta. Se katsoi, että henkilöstösääntöjen säännösten tarkoituksena on antaa yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän etuudet vain niille avopuolisoille, jotka ovat sitoutuneet avioliiton kaltaiseen suhteeseen, johon sisältyy vastavuoroisia oikeuksia ja velvollisuuksia, sellaisina kuin ne määritetään laissa. Se korosti, että yhteiselämää koskeva sopimus on vain yksityinen sopimus, jonka voivat tehdä useammat kuin kaksi henkilöä ja jonka sisällöstä osapuolet voivat päättää, ja että vaikka tällainen tosiasiallinen parisuhde on rekisteröity notaarin läsnä ollessa, sillä ei ole mitään oikeudellisia seurauksia eikä sitä siten voida pitää muuna parisuhteena kuin avioliittona, sellaisena kuin siitä henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa säädetään.

13 Nimittävän viranomaisen päätös annettiin kantajalle tiedoksi 13.7.2006.”

Asian käsittelyn vaiheet virkamiestuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

8 Roodhuijzen vaati 23.10.2006 jättämässään kannekirjelmässä virkamiestuomioistuinta kumoamaan komission päätöksen, jossa kieltäydyttiin tunnustamasta hänen ja H:n yhteiselämää koskeva sopimus ”muuksi parisuhteeksi kuin avioliitoksi” henkilöstösäännöissä tarkoitetussa merkityksessä ja jossa tämän seurauksena evättiin H:lta yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän etuudet.

9 Virkamiestuomioistuin kumosi tämän päätöksen valituksenalaisessa tuomiossa, koska sillä rikotaan henkilöstösääntöjen 72 artiklaa, niiden liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohtaa ja yhteisen säännöstön 12 artiklaa.

10 Erityisesti on todettava, että virkamiestuomioistuin tarkasteli komission väitteitä, joiden mukaan lainsäätäjä ei ole halunnut ulottaa yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän soveltamisalaa kaikkiin virkamiesten vakiintuneen parisuhteen osapuoliin, jos heidän parisuhteensa on ”tunnustettu”, vaan ainoastaan niihin, joiden parisuhde on suureksi osaksi rinnastettavissa ”avioliittoon” siinä jäsenvaltiossa, jossa se on solmittu.

11 Virkamiestuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 29 kohdassa, että jo henkilöstösääntöjen 72 artiklan sanamuodosta ilmenee, että kyseisessä artiklassa viitataan käsitteen ”virkamiehen avopuoliso” määrittelemiseksi suoraan henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan kolmeen ensimmäiseen edellytykseen, koska henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan johdannossa tarkoitettua parisuhteen rekisteröintiä koskevaa kysymystä ei voida pitää ennakkoedellytyksenä. Virkamiestuomioistuin totesi myös, että Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen ja yhteisöjen muuta henkilöstöä koskevien palvelussuhteen ehtojen muuttamisesta 22.3.2004 annetun neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 723/2004 (EUVL L 124, s. 1) johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa, joka koskee aviopareille myönnettyjen etuuksien ulottamista virkamiehille, jotka elävät muussa parisuhteessa kuin avioliitossa, tarkoitetaan virkamiehiä, ”jotka elävät muussa sellaisessa parisuhteessa kuin avioliitossa, jonka jäsenvaltio tunnustaa vakiintuneeksi parisuhteeksi”, ilman että siinä mainittaisiin mitään asianomaisen suhteen rekisteröintiin liittyviä edellytyksiä.

12 Edellä mainituista, henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa asetetuista kolmesta edellytyksestä ensimmäisen osalta (jäljempänä riidanalainen edellytys) virkamiestuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 32 kohdassa, että tämä edellytys on kolmeosainen:

– ensimmäinen osa koskee ”virallisen” asiakirjan esittämistä henkilöiden tilanteesta

– toisessa osassa asetetaan velvollisuus, jonka mukaan kyseisen virallisen asiakirjan on oltava jäsenvaltiossa viralliseksi ”tunnustettu”

– kolmannessa osassa edellytetään lopuksi, että tämä virallinen asiakirja osoittaa asianomaisten henkilöiden aseman ”muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolina”.

13 Virkamiestuomioistuin katsoi, että nyt esillä olevassa asiassa riidanalaisen edellytyksen kaksi ensimmäistä osaa täyttyvät, koska Roodhuijzen oli toimittanut avopuolisonsa kanssa tekemänsä yhteiselämää koskevan sopimuksen, joka on laadittu notaarin läsnä ollessa Alankomaissa, sekä Alankomaiden Luxemburgin-suurlähetystön antaman todistuksen, jossa todistetaan, että tämä asiakirja tunnustetaan Alankomaissa (valituksenalaisen tuomion 33 kohta).

14 Kolmannesta osasta virkamiestuomioistuin totesi sitä vastoin seuraavaa:

”35 – – Se, ovatko kaksi henkilöä henkilöstösäännöissä tarkoitettuja ’muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolia’, ei voi kuulua yksinomaan jäsenvaltion kansallisten viranomaisten arvioitavaksi. Kun kyseessä on erityisesti ’samenlevingsovereenkomst’-niminen sopimus, asemaa ’muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolina’ koskeva vaatimus ei voi täyttyä yksinomaan sillä perusteella, että jäsenvaltion viralliseksi tunnustamassa asiakirjassa vahvistetaan tällaisen aseman olemassaolo. Alankomaiden lainsäädännön mukainen yhteiselämää koskeva sopimus on näet vain osapuolten keskenään vapaasti järjestämä sopimus, jossa on kuitenkin noudatettava yleiseen järjestykseen ja hyviin tapoihin liittyviä sääntöjä. Sopimuksen voi tehdä kaksi henkilöä tai useampia henkilöitä, eikä ole olemassa oikeudellista velvoitetta, jonka mukaan siihen pitäisi sisällyttää tiettyjä sitoumuksia tai julistuksia, erityisesti yhteistaloutta koskevaa velvollisuutta. Lisäksi se sitoo lähtökohtaisesti osapuolia vain niiden oikeuksien ja velvollisuuksien osalta, joista nämä ovat sopineet, ja sen kolmansiin osapuoliin kohdistuvat oikeusvaikutukset, jotka ovat joka tapauksessa vähäisiä, edellyttävät erityisiä julistuksia ja menettelyjä.

36 Sitä vastoin on myönnettävä, tiettyyn pisteeseen saakka komission näkemyksen mukaisesti, kun se katsoo, että henkilöstösääntöjen 72 artiklassa ja yhteisen säännöstön 12 artiklassa tarkoitetaan avioliittoon 'rinnastettavia' parisuhteita, että parisuhteen on tietyllä tavoin muistutettava avioliittoa, jotta se voisi kuulua kyseisten säännösten soveltamisalaan.

37 Virkamiestuomioistuin katsoo tämän seikan valossa, että riidanalaisen edellytyksen kolmannessa osassa on katsottava yhdistyvän kolme kumulatiivista lisäedellytystä.

38 Tämä riidanalaisen edellytyksen kolmas osa edellyttää, ja jo sovellettavassa henkilöstösääntöjen säännöksessä käytetty käsite vahvistaa tämän tulkinnan, että osapuolten on muodostettava 'pari' eli kahden henkilön liitto verrattuna muihin henkilöliittoihin, jotka saattavat olla Alankomaiden lainsäädännön yhteiselämää koskevan sopimuksen osapuolina. On todettava, että tilanne on tässä tapauksessa tällainen, ja asianosaiset ovat tästä yhtä mieltä.

39 Lisäksi sanan 'asema' käyttö osoittaa, että osapuolten suhteeseen on liityttävä julkisuutta ja virallisuutta. Tämä kolmannen osan toinen lisäedellytys, joka liittyy osittain riidanalaisen edellytyksen ensimmäiseen osaan – –, menee kuitenkin pidemmälle kuin pelkkä asiakirjan 'virallisuutta' koskeva vaatimus. Se täyttyy kuitenkin tässä tapauksessa. Yhtäältä sopimus, joka on laadittu notaarin läsnä ollessa, ilman että olisi olemassa tätä koskevaa velvoitetta, ja jolla järjestetään kantajan ja hänen avopuolisonsa välistä yhteiselämää, on todistusvoimainen, koska se on tehty notaarin toimella; toisaalta sillä säännellään avopuolisoiden yhteiselämää järjestelmällisellä ja yksityiskohtaisella tavalla samalla tavoin kuin oikeudelliset tekstit on laadittu.

40 'Muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolten' käsite on ymmärrettävä vielä siten, että se edustaa tilannetta, jossa osapuolet jakavat yhteisen elämän, jolle on

ominaista tietty vakiintuneisuus ja jossa heitä sitovat tämän yhteisen elämän yhteydessä vastavuoroiset heidän yhteiselämäänsä liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.”

15 Nyt esillä olevassa asiassa virkamiestuomioistuin totesi, että tämä kolmas edellytys, joka koskee ”muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolten” käsitettä, täyttyi myös seuraavista syistä:

”42 Ensinnäkin kantaja ja hänen avopuolisonsa julistavat tekemänsä ’samenlevingsovereenkomst’-nimisen sopimuksen johdanto-osassa nimenomaisesti eläneensä yhdessä ja yhteistaloudessa 1.7.2004 lähtien. Kuten kantaja on todennut istunnossa, yhteiselämää koskevan sopimuksen 7 kohdassa asetetaan lisäksi avoparille yhteisen asunnon olemassaoloa koskeva velvollisuus.

43 Tämän jälkeen on todettava, että kantajan ja hänen avopuolisonsa välinen yhteiselämää koskeva sopimus sisältää heidän yhteiselämäänsä parina liittyvien oikeuksien ja velvollisuuksien laajennetun sääntelyn. Erityisesti sopimuksen 3 kohdan nojalla osapuolet ovat sopineet jokapäiväistä taloudenhoitoa varten tehtävien oikeustoimien vastavuoroisesta tekemisestä. Sopimuksen 4 kohdassa puolestaan määrätään, että kaikki jokapäiväisessä taloudenhoidossa käytettävät tavarat ovat yhteistä omaisuutta, paitsi jos nämä tavarat on mainittu sopimuksen liitteessä tai jos osapuolet ovat sopineet asiasta toisin kirjallisesti. Nämä yhteiset kotitaloustavarat on mainittu sopimuksen 4 kohdan 2 alakohdassa. Osapuolet sitoutuvat niin ikään sopimuksen 5 kohdassa suorittamaan kuukausittain nettotyötulojensa suhteessa osuutensa yhteiseen kassaan, jotta voitaisiin huolehtia jokapäiväisen taloudenhoidon kustannuksista. Lisäksi sopimuksen 8 kohdassa määrätään, että kaikissa tapauksissa, joissa on olemassa tavaran omistajuutta koskeva riita, tavaran katsotaan kuuluvan molemmille siten, että molemmilla on jakamaton puolikas siitä. Lisäksi on tärkeää mainita sopimuksen 9 kohta, jonka mukaan kumpikin osapuoli on nimennyt vastavuoroisesti toisensa ’leskeneläkkeen’ edunsaajaksi siinä tapauksessa, että heidän eläkejärjestelmissään tunnustetaan tällainen eläke.

44 Vaikka yhteiselämää koskevassa sopimuksessa ei mainita mitään lapsista, vastineen liitteenä olevasta ja tämän tuomion 5 kohdassa mainitusta esitteestä ilmenee, että Alankomaiden lainsäädännön mukaan on mahdollista, että silloin, kun vanhemmat ovat vain avopuolisoita, lapsen isä voi tunnustamalla lapsen ja myös tietyin menettelyin saada samat oikeudet lapseen, kuin jos hän olisi avioliitossa lapsen äidin kanssa. Hän saa esimerkiksi yhteishuoltajuuden äidin kanssa; lisäksi lapsi voi tilanteen mukaan ottaa isän nimen. Tässä tapauksessa kantaja on ilmoittanut tunnustaneensa ensimmäisen lapsensa tämän syntymähetkellä, mitä komissio ei ole kiistänyt, ja tämä antaa hänelle laajat isän oikeudet.

45 Vaikka lisäksi yhteiselämää koskevan sopimuksen tekeminen sitoo lähtökohtaisesti vain avopuolisoita (ks. tämän tuomion 35 kohta), on korostettava, että edellä mainitussa esitteessä todetaan ensin, että Alankomaiden tuomioistuimet alkavat kohdella pareja, jotka ovat tehneet yhteiselämää koskevan sopimuksen, samalla tavoin kuin pareja, jotka ovat rekisteröidyssä parisuhteessa tai avioliitossa (’courts are starting to put couples with a cohabitation agreement on the same footing as married and registered couples’), minkä jälkeen siinä myönnetään nimenomaisesti, että pareille, jotka ovat tehneet yhteiselämää koskevan sopimuksen, voidaan tunnustaa kolmansiin osapuoliin kohdistuvia vaikutuksia erityisesti vanhuuseläkkeiden osalta; tarkemmin sanoen, kuten tämän tuomion 43 kohdan loppuosassa on korostettu, nyt käsiteltävän asian avopuolisot ovat nimenneet vastavuoroisesti toisensa ’leskeneläkkeen’ saajiksi siinä tapauksessa, että heidän eläkejärjestelmissään tunnustetaan tällainen eläke.

46 Kaikki nämä seikat osoittavat, että vaikka kantajan ja hänen avopuolisonsa tekemästä yhteiselämää koskevasta sopimuksesta johtuvat seuraukset eivät ole yhtä laajoja kuin avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteenkaan (’geregistreerd partnerschap’) seuraukset, ne voivat olla monelta kohdin samankaltaisia, jos avopuolisot määräävät siitä sopimuksessa, kuten tässä tapauksessa.”

16 Virkamiestuomioistuin katsoi tämän perusteella valituksenalaisen tuomion 50 kohdassa, että Roodhuijzenin avopuoliso voi henkilöstösääntöjen 72 artiklan ja yhteisen säännöstön 12 artiklan mukaisesti saada yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän etuudet, jotka kuuluvat ”virkamiehen avopuolisolle” ja ”vakuutetun henkilön parisuhteen tunnustetulle osapuolelle”.

17 Hylättyään komission päinvastaiset väitteet virkamiestuomioistuin lisäsi seuraavan toteamuksen:

”56 Virkamiestuomioistuin esittää ylimääräisenä huomautuksena, että komission näkemys, jonka mukaan edellytettäisiin Alankomaiden oikeuden mukaisen ’geregistreerd partnerschap’ -sopimuksen tyyppistä sopimusta, saattaisi johtaa epäyhdenvertaiseen kohteluun. Koska näet useissa maissa ei tunneta ’geregistreerd partnerschap’ -nimistä parisuhdetta vastaavia parisuhteen muotoja, siitä, että komission tavoin vaadittaisiin tämäntyyppistä ’rekisteröityä’ parisuhdetta, seuraisi, että muussa parisuhteessa kuin avioliitossa olevilta pareilta, jotka muun muassa sekä kotipaikkansa että avopuolisoiden kansallisuuden vuoksi ovat läheisimmässä yhteydessä näihin maihin, evättäisiin lopullisesti virkamiehen avopuolison mahdollisuus saada yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän etuudet, koska he eivät ole avioliitossa. Mikäli päinvastoin oletettaisiin, että komissio hyväksyy parisuhteet, joista sovitaan näiden parien yhteiselämää koskevissa sopimuksissa, sen kieltäytyminen tunnustamasta ’tavanomaisia’ yhteiselämää koskevia sopimuksia sellaisten parien osalta, jotka ovat edellä kuvatulla tavalla läheisimmin sidoksissa maihin, joissa tunnetaan muunlaisia liiton muotoja kuin avioliitto tai ’rekisteröity’ parisuhde, merkitsisi viimeksi mainittujen parien epäyhdenvertaista kohtelua; näiltä samoilta pareilta näet evättäisiin avopuolison mahdollisuus saada yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän etuudet, kun ne puolestaan sallittaisiin pareille, joilla on edellä mainitut läheiset yhteydet maihin, joissa ei tunneta ’rekisteröityjä’ parisuhteita. Tällaiset epäyhdenvertaisuudet olisi erityisen vaikea perustella silloin, jos kyseessä ovat parisuhteet, joita ei ole ’rekisteröity’ komission suosittelemalla tavalla mutta jotka muistuttavat kuitenkin avioliittoa enemmän kuin Alankomaiden oikeuden ’geregistreerd partnerschap’. Lisäksi on todettava, että vaikka oikeuskäytännössä onkin katsottu, että kun EY 12, EY 39, EY 43 ja EY 49 artiklassa kielletään jäsenvaltioita soveltamasta lainsäädäntöään eri tavoin kansalaisuuden perusteella, niissä ei tarkoiteta sellaista mahdollista eroavaisuutta kohtelussa, joka voi johtua jäsenvaltioiden kansallisten lainsäädäntöjen eroavaisuuksista, jos kutakin kansallista lainsäädäntöä sovelletaan kaikkiin sen soveltamisalaan kuuluviin henkilöihin objektiivisin perustein ja ottamatta huomioon heidän kansalaisuuttaan (ks. vastaavasti asia 1/78, Kenny, tuomio 28.6.1978, Kok. 1978, s. 1489, Kok. Ep. IV, s. 137, 18 kohta; yhdistetyt asiat C-251/90 ja C-252/90, Wood ja Cowie, tuomio 7.5.1992, Kok. 1992, s. I-2873, 19 kohta; yhdistetyt asiat 185/78–204/78, Van Dam en Zonen ym., tuomio 3.7.1979, Kok. 1979, s. 2345, Kok. Ep. IV, s. 515, 10 kohta ja asia C-177/94, Perfili, tuomio 1.2.1996, Kok. 1996, s. I-161, 17 kohta), senkaltainen epäyhdenvertainen kohtelu, jota tässä kohdassa tarkoitetaan, ei kuulu tämän oikeuskäytännön piiriin. Yhtäältä on katsottava, että toisin kuin kyseisen oikeuskäytännön perustana olevan lähtökohdan mukaan tässä kohdassa todettu epäyhdenvertainen kohtelu perustuu näet asianomaisten kansalaisuuteen sekä heidän kotipaikkaansa, mikä peruste on usein päällekkäinen kansalaisuutta koskevan perusteen kanssa. Toisaalta asioissa, joihin edellä mainittu

oikeuskäytäntö perustuu, yhdenvertaista kohtelua koskeva kysymys tuli esiin vapaata liikkuvuutta koskevien sääntöjen näkökulmasta, kun puolestaan tässä tapauksessa kyseessä on yhdenvertaisen kohtelun periaatteen takaaminen yhteisön virkamiesoikeuden periaatteena.

57 Edellä esitetyn perusteella on hyväksyttävä kantajan kanneperusteet, jotka koskevat henkilöstösääntöjen 72 artiklan, henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan i alakohdan ja yhteisen säännöstön 12 artiklan rikkomista, ja kumottava riidanalainen päätös, ilman että olisi tarpeen antaa ratkaisua muista kanneperusteista, joihin kannekirjelmässä on vedottu epäjärjestelmällisesti, kuten komissio perustellusti toteaa, eikä tiettyjä kanneperusteita ole myöskään millään tavoin kehitelty.

58 Virkamiestuomioistuimen henkilöstösääntöjen 72 artiklan osalta omaksuma tulkinta, kun tätä artiklaa luetaan yhdessä henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan i alakohdan ja yhteisen säännöstön 12 artiklan kanssa, saattaisi tietyissä tapauksissa johtaa siihen, että yksiköt, jotka käsittelevät hakemuksia, joiden mukaan yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän etuudet pitäisi ulottaa virkamiehen avopuolisoon, tekevät tutkimuksia ja selvityksiä, kun yhteisön lainsäätäjä on puolestaan halunnut asetuksella N:o 723/2004 yksinkertaistaa toimielinten hallintotoimintaa. Tämä tavoite saavutetaan kuitenkin suureksi osaksi uusilla korvauksia ja lisiä koskevilla säännöillä, jotka ovat ainoita aloja, joiden yksinkertaistamiseen asetuksen N:o 723/2004 johdanto-osan 26 perustelukappaleessa viitataan, ja jotka eivät liity yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän etuuksien soveltamisalan laajentamiseen, minkä lisäksi ne ovat myös sosiaalisesta näkökulmasta vähemmän arkaluonteisia kuin nämä etuudet – –. Yksinkertaistamistavoite on lisäksi joka tapauksessa sovitettava yhteen ylempien oikeusperiaatteiden ja henkilöstösääntöjen säännösten kanssa. Ne rajoitteet, joita hallintoviranomaisille saattaa aiheutua tässä tapauksessa omaksutusta tulkinnasta, ovat vain seurausta siitä, että virkamiestuomioistuin on soveltanut näitä periaatteita ja sääntöjä rajatakseen henkilöstösääntöjen 72 artiklan käsitteen ’avopuoliso’ täsmällisen merkityksen.”

Valitus

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

18 Komissio teki nyt käsiteltävänä olevan valituksen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 8.2.2008 jättämällään valituskirjelmällä.

19 Roodhuijzen toimitti vastineensa 28.4.2008.

20 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 143 artiklan 1 kohdan mukaisesti komissiolle myönnettiin sen esittämän pyynnön perusteella lupa toimittaa vastaus. Valittajan vastaus toimitettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 18.7.2008 ja vastineen antajan vastaus 10.10.2008.

21 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– kumoaa valituksenalaisen tuomion

– hylkää Roodhuijzenin virkamiestuomioistuimessa esittämät vaatimukset perusteettomina

– velvoittaa kummatkin asianosaiset vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan nyt käytävän oikeudenkäynnin osalta ja virkamiestuomioistuimessa käydyn oikeudenkäynnin osalta.

22 Roodhuijzen vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

– hylkää valituksen

– velvoittaa komission korvaamaan nyt käytävän oikeudenkäynnin oikeudenkäyntikulut kokonaisuudessaan.

23 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (muutoksenhakujaosto) totesi esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella, etteivät asianosaiset olleet esittäneet pyyntöä istunnon pitämisestä kirjallisen käsittelyn päättymisen ilmoittamisesta alkavan kuukauden määräajan kuluessa, ja päätti työjärjestyksen 146 artiklan mukaisesti ratkaista asian ilman suullista käsittelyä.

Oikeudellinen arviointi

24 Komissio väittää valituksensa tueksi ensimmäiseksi, että virkamiestuomioistuin lausui paitsi ultra petita (kanteen ulkopuolelta), myös ultra vires (ilman toimivaltaa) ja että se loukkasi puolustautumisoikeuksia. Toiseksi komissio vetoaa siihen, että ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitteen tulkinnassa on tapahtunut oikeudellinen virhe. Lisäksi komissio vetoaa toissijaisesti, siinä tapauksessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyy ensimmäisen tai toisen valitusperusteen, siihen, että syrjintäkiellon periaatetta on tulkittu virheellisesti, jota väitettä virkamiestuomioistuin tarkasteli ylimääräisellä tavalla valituksenalaisen tuomion 56 kohdassa.

Väite, joiden mukaan non ultra petita -sääntöä ja non ultra vires -sääntöä on rikottu ja puolustautumisoikeuksia on loukattu

– Asianosaisten lausumat

25 Komissio katsoo, että virkamiestuomioistuin lausui ultra vires ensimmäiseksi, kun se korvasi perusteluillaan virkamiestuomioistuimessa kantajana olleen esittämät perustelut, ja toiseksi, kun se tulkitsi Alankomaiden lainsäädäntöä.

26 Kun ensimmäiseksi on kyse perusteluista, joiden avulla virkamiestuomioistuin totesi, että henkilöstösääntöjen 72 artiklaa ja niiden liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohtaa on rikottu, komissio väittää, että nämä perustelut ”eroavat” perusteluista, jotka Roodhuijzen esitti kanteessaan ja virkamiestuomioistuimessa käydyssä suullisessa käsittelyssä. Komission mukaan tämä viimeksi mainittu nimittäin väitti, että ”komission on hyväksyttävä parisuhde, kun asianomainen henkilö toimittaa jäsenvaltion viralliseksi ’tunnustaman’ asiakirjan, joka on osoitus kyseisen henkilön ’muusta parisuhteesta kuin avioliitosta’, jonka hän on solminut”.

27 Komission mukaan virkamiestuomioistuin kuitenkin hylkäsi nämä perustelut, koska kysymys siitä, ovatko kaksi henkilöä keskenään ”muussa parisuhteessa kuin avioliitossa”, ei kuulu vain jäsenvaltion viranomaisten harkintavaltaan. Komission mukaan virkamiestuomioistuin ylitti näin ollen toimivaltansa rajat ja loukkasi puolustautumisoikeuksia.

28 Lisäksi komissio katsoo, että virkamiestuomioistuin korvasi omilla perusteluillaan virkamiestuomioistuimessa kantajana olleen asianosaisen perustelut myös siinä yhteydessä, kun se tarkasteli kanneperustetta, joka koski syrjintäkiellon periaatteen loukkaamista.

29 Tältä osin nyt esillä olevassa asiassa virkamiestuomioistuimessa käyty menettely eroaa komission mukaan siitä, joka oli tarkastelun kohteena asiassa C-470/02 P, UER vastaan M6 ym. (määräys 27.9.2004, 42 ja 43 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa) ja asiassa C-172/05 P, Mancini vastaan komissio (määräys 13.6.2006, 70 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa), joihin virkamiestuomioistuimessa kantajana ollut asianosainen viittasi ja joissa yhteisöjen tuomioistuin komission mukaan totesi, ettei ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ollut ylittänyt toimivaltansa rajoja, kun otetaan huomioon muun muassa asianosaisten kirjalliset vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin.

30 Toiseksi komissio arvostelee virkamiestuomioistuinta siitä, että se lausui ultra vires tarkastellessaan, oliko virkamiestuomioistuimessa kantajana olleen asianosaisen ja H:n solmimalla samenlevingsovereenkomst-nimisellä sopimuksella käytännössä vaikutuksia, jotka ovat verrattavissa avioliiton tai ”geresgistreerde partnerschapin” vaikutuksiin. Tällainen tarkastelu olisi komission mukaan edellyttänyt Alankomaiden lainsäädännön tulkintaa, jota varten virkamiestuomioistuin ei ole toimivaltainen. Lisäksi komissio katsoo, että virkamiestuomioistuimen tulkinta on ristiriidassa sen tulkinnan kanssa, jonka Alankomaiden viranomaiset itse tekevät, koska ne erottelevat yhtäältä avioliiton ja ”geregistreerd partnerschapin” ja toisaalta ”samenlevingsovereenkomstin”, niin että tämän viimeksi mainitun ei voida katsoa olevan verrattavissa kahteen ensin mainittuun.

31 Komissio väittää vastauksessaan, että virkamiestuomioistuin ylitti toimivaltansa rajat, kun se tulkitsi itsenäisesti henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa tarkoitettua yhteisön oikeuden käsitettä ”muu parisuhde kuin avioliitto”. Komission mukaan tässä säännöksessä viitataan kansallisiin lainsäädäntöihin, jotta jokaisen jäsenvaltion tekemien poliittisten valintojen mukaan määriteltäisiin, ovatko kaksi henkilöä ”muussa parisuhteessa kuin avioliitossa”, koska parin on esitettävä todisteeksi asianomaisen jäsenvaltion tästä todistava virallinen asiakirja.

32 Roodhuijzen kiistää nämä perustelut.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi

33 Ensimmäiseksi on todettava alustavasti, että kun komissio väittää, että virkamiestuomioistuin lausui ultra vires, kun se korvasi perusteluillaan virkamiestuomioistuimessa kantajana olleen asianosaisen esittämät perustelut, se arvostelee virkamiestuomioistuinta täsmällisemmin siitä, ettei se noudattanut asianosaisten oikeudenkäynnille määrittelemiä rajoja, ja siitä, että perustellessaan ratkaisunsa seikoilla, joista asianosaiset eivät olleet lausuneet, virkamiestuomioistuin loukkasi puolustautumisoikeuksia.

34 Tältä osin on muistutettava, että koska yhteisöjen tuomioistuimet, joiden käsiteltäväksi kumoamiskanne on saatettu, eivät voi ratkaista asiaa ultra petita, niillä ei ole toimivaltaa määritellä uudelleen kanteen pääasiallista kohdetta (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-90/07 P ja T-99/07 P, Belgia v. Genette, tuomio 18.12.2008, Kok., s. II-3859, 72–75 kohta) tai esittää kanneperustetta viran puolesta niitä erityistapauksia lukuun ottamatta, joissa yleinen etu edellyttää niiden toimivan näin.

35 Sen sijaan on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaista, että vaikka yhteisöjen tuomioistuinten tarvitsee asianosaisten rajaaman asian yhteydessä ottaa kantaa vain asianosaisten vaatimuksiin, ne eivät ole sidotut pelkästään niihin väitteisiin, jotka asianosaiset vaatimustensa tueksi esittävät, sillä muuten ne mahdollisesti joutuisivat tekemään päätöksensä virheellisten oikeudellisten arvioiden pohjalta (em. asia UER v. M6 ym., määräyksen 69 kohta; em. asia Mancini v. komissio, määräyksen 41 kohta ja asia T-246/99, Tirrenia di Navigazione ym. v. komissio, tuomio 20.6.2007, 102 kohta, ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

36 Erityisesti nyt esillä olevan asian kaltaisessa asiassa, jossa asianosaiset kiistelevät yhteisön oikeuden säännöksen tulkinnasta ja soveltamisesta, yhteisöjen tuomioistuinten tehtävänä on soveltaa riidan ratkaisemisen kannalta merkityksellisiä oikeussääntöjä seikkoihin, jotka asianosaiset ovat sille esittäneet (asia C-252/96 P, parlamentti v. Gutiérrez de Quijano y Lloréns, tuomio 19.11.1998, Kok., s. I-7421, I-7422, julkisasiamies Léger'n ratkaisuehdotuksen 36 kohta). Sen periaatteen mukaisesti, jonka mukaan tuomioistuimen on viran puolesta tunnettava lain sisältö (iura novit curia -periaate), lain merkityksen määrittäminen ei kuulu sen periaatteen soveltamisalaan, että asianosaiset voivat vapaasti määrätä riidan kohteen, eikä yhteisöjen tuomioistuimilla ole siis velvollisuutta ilmoittaa asianosaisille siitä, minkälaiseen tulkintaan ne aikovat päätyä, jotta asianosaiset voisivat lausua kantansa tältä osin (yhdistetyt asiat

C-174/98 P ja C-189/98 P, Alankomaat ja van der Wal v. komissio, tuomio 11.1.2000, Kok., s. I-1 ja I-3, julkisasiamies Cosmasin ratkaisuehdotuksen 95 ja 96 kohta).

37 Nyt esillä olevassa asiassa riittää siis, kun tarkastetaan, ovatko valituksenalaisen tuomion riidanalaiset perusteet, jotka johtivat kyseessä olevan päätöksen kumoamiseen ja joissa sivuutettiin virkamiestuomioistuimessa kantajana olleen esittämät perustelut, osa virkamiestuomioistuimen päättelyä ensimmäisessä oikeusasteessa esitettyjen perusteiden osalta vai liittyvätkö ne erillisiin perusteisiin (ks. vastaavasti asia C-252/96 P, parlamentti v. Gutiérrez de Quijano y Lloréns, tuomio 19.11.1998, Kok., s. I-7421, 32–34 kohta).

38 Siltä osin kuin on kyse valituksenalaisen tuomion perusteista, jotka koskevat henkilöstösäännöissä tarkoitettua ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitettä ja virkamiestuomioistuimessa kantajana olleen ja H:n välisen ”samenlevingsovereenkomst”-nimisen sopimuksen lausekkeita, on todettava, että ne liittyvät niiden perusteiden tarkasteluun, jotka koskevat henkilöstösääntöjen 72 artiklan, niiden liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan i alakohdan sekä yhteisen säännöstön 12 artiklan rikkomista ja jotka esitettiin virkamiestuomioistuimessa nostetussa kanteessa. Tarkastellessaan edellä mainittuja kanneperusteita nyt esillä olevassa asiassa virkamiestuomioistuin nimittäin vain tulkitsi itsenäisesti ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitettä, johon henkilöstösääntöjen 72 artiklan 1 kohdassa viitataan, ja sovelsi tätä käsitettä yksittäistapaukseen.

39 Myös siltä osin kuin on kyse yhdenvertaisen kohtelun periaatetta koskevasta perusteesta, joka esitettiin vain ylimääräisenä huomautuksena valituksenalaisen tuomion 56 kohdassa, on todettava, että myös se liittyy edellisessä kohdassa mainittujen kanneperusteiden tarkasteluun. Viittaus yhdenvertaisen kohtelun periaatteeseen oli tässä tapauksessa vain osa virkamiestuomioistuimen päättelyitä henkilöstösääntöjen 72 artiklan 1 kohdan mukaisen ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitteen tulkinnasta.

40 Lisäksi on todettava, että Roodhuijzen korostaa perustellusti, että valituksenalainen tuomio perustuu vain asianosaisten virkamiestuomioistuimen arvioitavaksi esittämiin tosiseikkoihin, jotka on käsitelty kontradiktorisessa menettelyssä. Komissio ei myöskään kiistä sitä, että nämä seikat ovat asiakirja-aineistossa.

41 Näin ollen seikalla, johon komissio on vedonnut ja jonka mukaan nyt esillä olevassa asiassa tarkasteltavana oleva virkamiestuomioistuimessa käyty menettely eroaa menettelyistä, joita yhteisöjen tuomioistuin tarkasteli edellä mainitussa asiassa UER vastaan M6 ym. ja edellä mainitussa asiassa Mancini vastaan komissio annetuissa määräyksissä, sen osalta, että nyt esillä olevassa asiassa asianosaisia ei kehotettu vastaamaan virkamiestuomioistuimen kirjallisiin kysymyksiin, ei ole asian kannalta merkitystä, koska virkamiestuomioistuin perusti valituksenalaisen tuomion vain asianosaisten sen arvioitavaksi esittämiin sellaisiin tosiseikkoihin, joista asianosaiset olivat voineet esittää näkemyksensä.

42 Tästä seuraa, että virkamiestuomioistuin ei lausunut ultra petita eikä loukannut komission puolustautumisoikeuksia.

43 Non ultra vires -säännön rikkomista koskevan valitusperusteen tueksi komissio arvostelee virkamiestuomioistuinta seuraavaksi siitä, että se tulkitsi itsenäisesti ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitettä, jonka valossa virkamiestuomioistuin tarkasteli virkamiestuomioistuimessa kantajana olleen asianosaisen ja H:n tekemää ”samenlevingsovereenkomst”-nimistä sopimusta ja ”tulkitsi” Alankomaiden oikeutta tätä varten. Komission mukaan toimivalta määritellä tämäntyyppinen yhteiselämää koskeva sopimus kuuluu kuitenkin vain Alankomaiden lainsäätäjälle.

44 Tältä osin on todettava, että toisin kuin komissio väittää, virkamiestuomioistuin ei ylittänyt toimivaltansa rajoja kun se tulkitsi itsenäisesti henkilöstösääntöjen 72 artiklan 1 kohdassa, niiden liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan i alakohdassa ja yhteisen säännöstön 12 artiklassa tarkoitetun ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitettä ja kun se tämän jälkeen otti huomioon sovellettavan kansallisen oikeuden ja

kyseessä olevan ”samenlevingsovereenkomst”-nimisen sopimuksen sisällön soveltaakseen kyseessä olevaa käsitettä nyt esillä olevassa asiassa.

45 Henkilöstösääntöjen riidanalaisissa säännöksissä tarkoitetun käsitteen ”muu parisuhde kuin avioliitto” tulkitseminen ja soveltaminen kuului nimittäin virkamiestuomioistuimelle, koska näissä viimeksi mainituissa henkilöstösääntöjen säännöksissä ei edellytetä päätöstä, jonka tekeminen kuuluu vain asianomaisen jäsenvaltion toimivaltaan ja johon sovelletaan tämän valtion oikeusjärjestykseen kuuluvaa tuomioistuinvalvontaa (ks. esimerkkinä kansallisesta toimivallasta henkilöstösääntöjen mukaisesti siirrettävien kansallisten eläkeoikeuksien määrän laskemisen osalta em. asia Belgia v. Genette, tuomion 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

46 Tässä asiayhteydessä virkemiestuomioistuimelle kuului sen kysymyksen ratkaiseminen, voidaanko ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitettä tulkita itsenäisesti vai onko tämä käsite päinvastoin ymmärrettävä siten, että siinä viitataan kansalliseen oikeuteen. Ensimmäisessä tapauksessa se, että asianomainen toimielin soveltaa yhteisöjen tuomioistuinten valvonnan alaisuudessa itsenäistä yhteisön oikeuden käsitettä, voi tarvittaessa merkitä, että kansallinen oikeus otetaan huomioon tosiseikkana. Tässä tapauksessa kansallisen oikeuden erityispiirteet on otettava huomioon kansallisessa oikeudessa tehdyistä oikeudellisista luonnehdinnoista riippumatta (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-359/07 P–T-361/07 P, komissio v. Bertolete ym., tuomio 20.2.2009, 46 kohta, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa). Jälkimmäisessä tapauksessa asianomaiselle toimielimelle sitä vastoin kuuluu asian kannalta merkityksellisten kansallisen oikeuden säännösten, sellaisena kuin kansalliset tuomioistuimet niitä tulkitsevat, soveltaminen yhteisöjen tuomioistuinten valvonnan alaisuudessa (ks. vastaavasti asia 24/71, Meinhardt v. komissio, tuomio 17.5.1972, Kok., s. 269, 6, 7 ja 12 kohta; asia T-43/90, Díaz García v. parlamentti, tuomio 18.12.1992, Kok., s. II-2619, 37–41 kohta; asia T-85/91, Khouri v. komissio, tuomio 18.12.1992, Kok., s. II-2637, 33–41 kohta ja asia T-172/01, M v. yhteisöjen tuomioistuin, tuomio 21.4.2004, Kok., s. II-1075, 72–75 ja 112 kohta).

47 Vaikka näin ollen ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitteen itsenäinen tulkinta, johon valituksenalaisessa tuomiossa päädyttiin, olisi virheellinen, kuten komissio väittää, virkamiestuomioistuimen ei voida väittää ylittäneen toimivaltansa rajoja, kun se viittasi sovellettavan kansallisen oikeuden erityispiirteisiin. Lisäksi tällaista tulkintaa ja ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitteen soveltamista nyt esillä olevassa asiassa

koskevan sääntöjenmukaisuuden arviointia on tarkasteltava sen valitusperusteen yhteydessä, joka koskee ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitteen tulkinnassa tapahtunutta oikeudellista virhettä.

48 Kaikista edellä esitetyistä syistä valitusperusteet, jotka koskevat non ultra petita- ja non ultra vires -sääntöjen rikkomista ja puolustautumisoikeuksien loukkaamista, on hylättävä perusteettomina.

”Muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitteen tulkinnassa tapahtuneeksi väitetty oikeudellinen virhe

– Asianosaisten lausumat

49 Komissio väittää ensisijaisesti, että virkamiestuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se tulkitsi käsitettä ”muu parisuhde kuin avioliitto”, jonka perusteella virkamiehen avopuolisolla on oikeus yhteisen sairausvakuutusjärjestelmän etuuksiin.

50 Tältä osin komissio arvostelee virkamiestuomioistuinta siitä, että se katsoi valituksenalaisen tuomion 29 kohdassa, että henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan johdannossa tarkoitettu parisuhteen rekisteröinti ei ole ennakkoedellytys. Komissio täsmentää, että kun yhteisön lainsäätäjä viittasi henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohtaan sen sijaan, että se olisi määritellyt ”muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolen” käsitteen henkilöstösääntöjen 72 artiklassa, se ei viitannut parisuhteen rekisteröimistä koskevaan muotovaatimukseen sellaisenaan, vaan vaikutukseen, joka tällä muotovaatimuksella on siihen, minkä tyyppiset parisuhteet voidaan ottaa huomioon. Henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa asetettuja edellytyksiä ei voida näin ollen tarkastella tämän säännöksen johdannosta erillisinä.

51 Tästä seuraa komission mukaan, että henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitetaan vain sellaisia ”muita parisuhteita kuin avioliittoja”, jotka on kansallisessa lainsäädännössä tarkoitettu saamaan aikaan avioliiton vaikutusten kaltaisia vaikutuksia. Virkamiestuomioistuin teki täten oikeudellisen virheen tulkitessaan ”muun parisuhteen kuin avioliiton” yhteisön oikeuden käsitettä siten, että siihen voi kuulua myös muuntyyppisiä parisuhteita, joilla ei ole kansallisen lain mukaan tarkoitus saada aikaan tällaisia vaikutuksia, mutta joilla kuitenkin voi olla ”seurauks[ia, jotka] voivat olla monelta kohdin [samanlaisia kuin avioliiton seuraukset], jos avopuolisot määräävät siitä sopimuksessa” (valituksenalaisen tuomion 46 kohta).

52 Komission mukaan ”samenlevingsovereenkomst”-nimisen sopimuksen kaltaista parisuhdetta ei koskaan voida, olivat sen sopimusmääräyksiin perustuvat yksityiskohdat minkälaiset hyvänsä, rinnastaa avioliittoon eikä sen perusteella voi syntyä henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan mukaisia oikeuksia, koska Alankomaiden lainsäätäjä ei luonut sitä aiheuttamaan avioliiton vaikutusten kaltaisia vaikutuksia. Komissio katsoo, että oikeudelliselta kannalta ”samenlevingsovereenkomst” ei ole vain sellaisille henkilöille tarkoitettu sopimus, jotka haluavat muodostaa ”parin”.

53 Komissio väittää, että yhteisön lainsäätäjä on ulottanut tiettyjen henkilöstösääntöjen mukaisten etuuksien, jotka aikaisemmin annettiin vain aviopuolisolle, soveltamisen vain yhden tyyppisiin parisuhteisiin eli ”rekisteröityihin vakiintuneisiin parisuhteisiin”. Komission mukaan tätä näkemystä tuetaan asetuksen N:o 723/2004 johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa, jonka mukaan ”virkamiehille, jotka elävät muussa sellaisessa parisuhteessa kuin avioliitossa, jonka jäsenvaltio tunnustaa vakiintuneeksi parisuhteeksi, ja joilla ei ole oikeudellisesti mahdollisuutta solmia avioliittoa, olisi myönnettävä sama oikeuksien valikoima kuin aviopareille”. Virkamiestuomioistuimen päättelyt johtavat kuitenkin komission mukaan toteamukseen, että se, minkätyyppiset parisuhteet tiettyihin etuuksiin oikeuttavat, riippuu siitä, mikä etuus on kyseessä.

54 Komission mukaan rekisteröidyn vakiintuneen parisuhteen edellytys, sellaisena kuin siitä säädetään henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan ensimmäisessä virkkeessä, on ainoa todellinen aineellinen edellytys, joka tässä artiklassa on asetettu. Ensimmäiseksi i alakohdassa asetetussa vaatimuksessa toimittaa asianomaisen jäsenvaltion viralliseksi tunnustama asiakirja ei komission mukaan edellytetä, että tämä valtio on ”tunnustanut” parisuhteen, kuten yhteisen säännöstön 12 artiklan perusteella saatetaan virheellisesti ajatella. Komission mukaan on riittävää, että toimitettu asiakirja, jolla todistetaan muun parisuhteen kuin avioliiton rekisteröinti, on tunnustettu viralliseksi. Toiseksi ii ja iii kohdassa asetetut edellytykset,

joissa suljetaan pois yhtäältä parisuhteesta osapuolet, jotka ovat naimisissa tai ennestään muussa parisuhteessa kuin avioliitossa ja toisaalta osapuolet, joilla on läheinen sukulaisuussuhde virkamiehen kanssa, muistuttavat avioliiton ja ”geregistreerd partnerschapin” edellytyksiä.

55 ”Samenlevingsovereenkomst”-niminen sopimus voidaan sitä vastoin tehdä useiden henkilöiden ja lähisukulaisten kesken. Komissio muistuttaa tältä osin, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on hylännyt kahden sisaruksen, jotka olivat ”vakiintuneessa, vakaassa ja keskinäiseen solidaarisuuteen perustuvassa suhteessa”, esittämän väitteen perintöveroihin liittyvästä syrjinnästä (ks. asia Burden v. Yhdistynyt kuningaskunta, Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomio 29.4.2008, 10 §) sellaisiin avopuolisoihin nähden, jotka ovat Yhdistyneen kuningaskunnan lakiin perustuvassa civil partnership -suhteessa; tätä päätöstä perusteltiin muun muassa sillä, että ”yksi niistä ominaisuuksista, joilla avioliitto tai civil partnership -suhteista annettuun lakiin perustuva liitto määritellään, on, että liittojen eri muodot on kielletty henkilöiltä, jotka ovat keskenään lähisukulaisia” (tuomion 62 §).

56 Katsoessaan nyt esillä olevassa asiassa ”rekisteröintiä” koskevan edellytyksen täyttyneen notaarin edessä tehdyllä rekisteröinnillä, virkamiestuomioistuin vääristi komission mukaan ”rekisteröinnin” käsitettä, johon viitataan henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan johdannossa. Komission mukaan tämä käsite merkitsee, että parisuhteesta on ”säänneltävä lailla” avioliiton tavoin. ”Yhteisasumista/yhteiselämää koskeva sopimus”, joka on yksityisoikeudellinen sopimus ja joka voidaan ”virallistaa” notaarin edessä osapuolten näin halutessa, ei komission mukaan täytä tätä edellytystä.

57 Komissio lisää, että Euroopan unionin kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella, asetuksen (ETY) N:o 1612/68 muuttamisesta ja direktiivien 64/221/ETY, 68/360/ETY, 72/194/ETY, 73/148/ETY, 75/34/ETY, 75/35/ETY, 90/364/ETY, 90/365/ETY ja 93/96/ETY kumoamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/38/EY (EUVL L 158, s. 77) viidennessä perustelukappaleessa ja 2 artiklan 2 kohdan b alakohdassa vahvistetaan, että yhteisön oikeudessa ”rekisteröidyllä parisuhteella” tarkoitetaan vain parisuhdetta, joka sen kansallisen lainsäädännön nojalla, jonka mukaan se on solmittu, synnyttää vaikutuksia, jotka rinnastetaan avioliittoon. Komission mukaan myös yhdistetyissä asioissa C-122/99 P ja C-125/99 P, D ja

Ruotsi vastaan neuvosto, 31.5.2001 annetun tuomion (Kok., s. I-4319) 33 kohdasta käy ilmi, että ”rekisteröidyllä parisuhteella” tarkoitetaan vain parisuhdetta, jonka vaikutukset vastaavat avioliittoa.

58 Lisäksi oikeuskäytännössä vahvistetaan komission mukaan, että ”muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolten” kaltaista käsitettä, joka liittyy henkilöiden henkilö- ja perheoikeudelliseen asemaan ja siis jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan, ei voida tulkita itsenäisesti (ks. em. yhdistetyt asiat D ja Ruotsi v. neuvosto, tuomion 34 ja 35 kohta ja asia C-267/06, Maruko, tuomio 1.4.2008, Kok., s. I-1757, 59, 67–69 ja 72 kohta).

59 Lisäksi virkamiestuomioistuimen valitsema lähestymistapa eroaa komission mukaan yhteisön lainsäätäjän aikomuksesta yksinkertaistaa hallinnointia. Kuten virkamiestuomioistuin toteaa valituksenalaisen tuomion 58 kohdassa, tämä lähestymistapa merkitsee, että komission on jokaisen sellaisen ”sopimussuhteisen” parisuhteen osalta, jota ei sovellettavan kansallisen oikeuden mukaan rinnasteta avioliittoon, arvioitava kyseessä olevan sopimuksen lausekkeet määritelläkseen, onko kyseessä olevalla sopimuksella ja avioliitolla toisiinsa ”rinnastettavia” vaikutuksia.

60 Toissijaisesti siinä tapauksessa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaa virkamiestuomioistuimen tulkinnan, jonka mukaan henkilöstösääntöjen 72 artiklassa ei viitata henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan johdantoon, komissio väittää, että valituksenalainen tuomio on kumottava, koska tämän säännöksen i–iii alakohdassa asetettuja edellytyksiä on tulkittu virheellisesti.

61 Tässä tapauksessa ainoa mahdollinen tapa tulkita henkilöstösääntöjen 72 artiklaa ja niiden liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohtaa on tulkinta, jota Roodhuijzen ehdotti virkamiestuomioistuimessa. Kun näin ollen muu parisuhde kuin avioliitto, myös sellainen, joka kuuluu yksityisoikeuden alaan, on solmittu vain yhden sellaisen henkilön kanssa, joka ei ole läheisessä sukulaisuussuhteessa virkamiehen kanssa, kun kumpikaan parisuhteen osapuolista ei ole naimisissa eikä ennestään muussa parisuhteessa ja kun komissiolle on toimitettu asiakirja, joka on todiste parisuhteesta, komission olisi hyväksyttävä tämä parisuhde, jotta avopuoliso voi kuulua yhteiseen sairausvakuutusjärjestelmään. Täten ei voitaisi vaatia, kuten valituksenalaisessa tuomiossa edellytetään, että esitetään todiste siitä, että parisuhde on tietyiltä osin

avioliiton kaltainen ja että sille on ominaista ”tietty vakiintuneisuus”. Komission mukaan i alakohdassa asetettua edellytystä ei nimittäin voida tulkita täten.

62 Roodhuijzen väittää puolestaan, että tätä jälkimmäistä valitusperustetta ei voida ottaa tutkittavaksi, koska komissio ei aseta siinä kyseenalaiseksi päättelyä, jonka perusteella virkamiestuomioistuin hylkäsi sen esittämät väitteet, vaan pyrkii saamaan ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen uudelleen tutkittavaksi.

63 Lisäksi Roodhuijzen katsoo, että tämä valitusperuste ei ole perusteltu. Virkamiestuomioistuin ei tehnyt hänen mukaansa oikeudellista virhettä tulkitessaan itsenäisesti henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan i alakohdassa tarkoitettua ”muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolten” käsitettä siten, että tällaisen parisuhteen on oltava tietyiltä osin avioliiton kaltainen (ks. valituksenalaisen tuomion 52 kohta).

64 Nyt esillä olevassa asiassa virkamiestuomioistuin nimittäin tarkasti, oliko kyseessä oleva yhteiselämää koskeva sopimus henkilöstösäännöissä tarkoitettu ”muu parisuhde kuin avioliitto”. Tältä osin kysymys siitä, rinnastetaanko ”samenlevingsovereenkomst”-niminen sopimus Alankomaiden oikeudessa avioliittoon tai ”geregistreerd partnerschapiin”, on merkityksetön.

65 Näin ollen virkamiestuomioistuimen toteamusta, jonka mukaan vain ”parien”, jollaisen Roodhuijzen ja hänen avopuolisonsa muodostivat, muodostamat parisuhteet voidaan ottaa huomioon yhteistä sairausvakuutusjärjestelmää varten, ei olisi voitu asettaa kyseenalaiseksi sillä seikalla, että ”samenlevingsovereenkomst”-niminen sopimus voidaan teoriassa tehdä kahden tai useamman henkilön välillä tai sellaisten henkilöiden välillä, joiden välillä on sukulaisuussuhde. Erilaisesta tulkinnasta, jossa ei oteta huomioon sitä, minkälaisen konkreettisen parisuhteen henkilöt ovat solmineet, aiheutuisi Roodhuijzenin mukaan virkamiesten parisuhteen abstraktiin muotoon perustuvaa virkamiesten välistä syrjintää.

66 Toissijaisesti Roodhuijzen väittää, että käsitteellä ”virkamies, joka on rekisteröity muun vakiintuneen parisuhteen kuin avioliiton osapuoleksi”, joka mainitaan henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan johdannossa, ei viitata ”geregistreerd partnerschap” -nimiseen sopimukseen. Roodhuijzenin mukaan asiassa 59/85, Reed, 17.4.1986 annetusta tuomiosta (Kok., s. 1283, Kok. Ep. VIII, s. 539, 12 ja 13 kohta) seuraa, että ”yhteiskunnalliseen kehitykseen perustuvien oikeudellisten käsitteiden tulkinta on tehtävä tutkimalla koko yhteisön tilannetta eikä ainoastaan yhden ainoan jäsenvaltion tilannetta” (ks. myös em. asia D ja Ruotsi v. neuvosto, julkisasiamies Mischon ratkaisuehdotuksen 43 kohta, s. I-4322).

67 Lisäksi Roodhuijzen katsoo, että jos yhteisön lainsäätäjä olisi halunnut tarkoittaa vain ”rekisteröityjä” parisuhteita, joista säädetään lailla ja joiden vaikutukset ovat rinnastettavissa avioliiton vaikutuksiin, olisi tämä viitannut muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolten ”lakisääteiseen asemaan”.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi

68 Komissio kiistää toisen valitusperusteen yhteydessä sen, miten valituksenalaisessa tuomiossa tulkitaan ”muun parisuhteen kuin avioliiton” henkilöstösääntöjen mukaista käsitettä. Näin ollen – toisin kuin Roodhuijzen väittää – tällaisella valitusperusteella ei pyritä ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen uudelleen tarkastelemiseen eikä siis voida todeta, ettei sitä voida ottaa tutkittavaksi.

69 Näin ollen on tarkastettava, tekikö virkamiestuomioistuin komission väittämän oikeudellisen virheen tulkitessaan itsenäisesti henkilöstösääntöjen 72 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa olevaa ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitettä.

70 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sellaiselle yhteisön oikeuden säännökselle tai määräykselle, joka ei sisällä mitään nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen kyseisen säännöksen tai määräyksen merkityksen ja ulottuvuuden selvittämiseksi, on

yleensä annettava sellainen itsenäinen tulkinta, jossa otetaan huomioon kyseisen säännöksen tai määräyksen asiayhteys sekä kyseessä olevan lainsäädännön tavoite (asia 327/82, Ekro, tuomio 18.1.1984, Kok., s. 107, 11 kohta). Kun nimenomaista viittausta ei ole, yhteisön oikeuden soveltaminen voi kuitenkin tarvittaessa edellyttää turvautumista jäsenvaltioiden oikeuteen silloin, kun yhteisöjen tuomioistuimet eivät voi saada yhteisön oikeudesta tai yhteisön oikeuden yleisistä periaatteista selville sellaisia seikkoja, joiden perusteella ne voisivat täsmentää yhteisön oikeuden sisällön ja ulottuvuuden itsenäisellä tulkinnalla (em. asia Díaz García v. parlamentti, tuomion 36 kohta ja em. asia Khouri v. komissio, tuomion 32 kohta).

71 Nyt esillä olevassa asiassa on tarkasteltava, tarjotaanko yhteisön oikeudessa ja erityisesti henkilöstösäännöissä yhteisöjen tuomioistuimille riittävät tiedot, jotta ne voivat täsmentää itsenäisen tulkinnan avulla henkilöstösääntöjen 72 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitteen sisältöä, vai viitataanko henkilöstösääntöjen merkityksellisissä säännöksissä sitä vastoin implisiittisesti kansalliseen oikeuteen.

72 Tätä varten on arvioitava henkilöstösääntöjen merkityksellisiä säännöksiä. Ensimmäiseksi tämä arviointi johtaa siihen, että komission se ensisijainen väite on hylättävä, jonka mukaan virkamiestuomioistuin ei ottanut huomioon vaatimusta ”rekisteröidystä parisuhteesta”, josta väitetään säädetyn henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan ensimmäisessä virkkeessä (ks. mm. edellä 50–52, 54 ja 56 kohta). Virkamiestuomioistuin nimittäin totesi perustellusti henkilöstösääntöjen 72 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan sanamuotoon nojautuen, että henkilöstösääntöjen 72 artiklassa viitataan ”virkamiehen avopuolison” käsitteen määrittelemiseksi vain henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa asetettuun kolmeen ensimmäiseen edellytykseen.

73 Lisäksi näillä kahdella edellä mainitulla artiklalla on eri tavoitteet. Kun henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdassa määritellään kotitalouslisän myöntämisedellytykset, henkilöstösääntöjen 72 artiklassa puolestaan säädetään tietyin vähemmän ankarin edellytyksin, jotka ovat osittain samat kuin kotitalouslisän myöntämisedellytykset, virkamiehen avopuolison kuulumisesta yhteiseen sairausvakuutusjärjestelmään. Henkilöstösääntöjen edellä mainituista säännöksistä käy täten ilmi, että henkilöstösäännöissä viitataan ”muun parisuhteen kuin avioliiton” yhtenäi-

seen käsitteeseen ja asetetaan ylimääräinen edellytys kotitalouslisän myöntämiselle tällaisessa parisuhteessa olevalle virkamiehelle.

74 Tässä yhteydessä se, että henkilöstösääntöjen 72 artiklassa ei viitata niiden liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan ensimmäiseen virkkeeseen, selittyy sillä, että tässä virkkeessä ei kuitenkaan anneta minkäänlaista täsmällistä tietoa ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitteestä.

75 Kun otetaan huomioon, että kansallisissa lainsäädännöissä on otettu käyttöön hyvin erilaisia oikeudellisia järjestelyitä, joilla tunnustetaan oikeudellisesti erityyppiset liitot, jotka eivät ole avioliittoja, henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan ensimmäisessä virkkeessä olevaa käsitettä ”virkamies, joka on rekisteröity muun vakiintuneen parisuhteen kuin avioliiton osapuoleksi”, ei sellaisenaan voida tulkita niin, että siinä viitataan ”rekisteröidyn parisuhteen” järjestelmään, joka on selkeästi tunnistettavissa kaikissa jäsenvaltioissa ja jota tässä tapauksessa vastaa Alankomaiden oikeudessa ”geregistreerd partnerschap”. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna ja erilaisten kansallisten oikeusjärjestysten kehityksen nykytilassa ”rekisteröidyn parisuhteen” käsite eroaa näin ollen ”avioliiton” käsitteestä, jonka rajat on selkeästi määritelty kaikissa jäsenvaltioissa, mikä on mahdollistanut yhteisöjen tuomioistuimille henkilöstösäännöissä tarkoitetun avioliiton käsitteen määrittelemisen siten, että sillä tarkoitetaan yksinomaan parisuhdetta, joka perustuu lailliseen avioliittoon tämän käsitteen perinteisessä merkityksessä (asia T-264/97, D v. neuvosto, tuomio 28.1.1999, Kok. H., s. I-A-1 ja II-1, 26 kohta).

76 Tästä seuraa, että henkilöstösäännöissä tarkoitettu ”rekisteröidyn parisuhteen” käsite voidaan määritellä vain kaikkien henkilöstösääntöjen merkityksellisten säännösten perusteella erityisesti niiden tietojen valossa, jotka ovat seurausta henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa asetetuista edellytyksistä. Koska ”rekisteröidylle parisuhteelle” ei ole olemassa yleisesti hyväksyttyä määritelmää, vain tämän artiklan ensimmäisessä virkkeessä oleva viittaus tällaiseen parisuhteeseen ei tarjoa riittäviä tietoja siitä, miten tämä käsite on määriteltävä.

77 Toisin kuin komissio väittää (ks. edellä 56 kohta), tätä viittausta ei voida näin ollen ymmärtää siten, että siinä asetetaan erityinen ”rekisteröimisen” edellytys, tai siten, että edellytetään, että avioliiton tavoin parisuhteesta ”säädetään lailla”. Edellä mainitussa ensimmäisessä virkkeessä käytetty sana ”rekisteröity” viittaa vain tiettyihin muotoseikkoihin, jotka täsmennetään henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa asetetussa ensimmäisessä edellytyksessä.

78 Tässä yhteydessä virkamiestuomioistuinta ei voida arvostella siitä, ettei se katsonut, että henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan ensimmäisessä virkkeessä edellytettäisiin nyt esillä olevassa asiassa ”geregistreerd partnerschapia”.

79 Koska ”avioliiton” käsitettä on tulkittu niin, että se on lähtökohtaisesti yhteisön oikeuden käsite (ks. em. asia Reed, tuomion 15 kohta ja em. asia D ja Ruotsi v. neuvosto, tuomion 26 kohta), toiseksi on tarkasteltava sitä, onko kaikkien henkilöstösääntöjen merkityksellisten säännösten perusteella mahdollista määritellä myös ”muun parisuhteen kuin avioliiton” yhteisön oikeuden käsite vai viitataanko henkilöstösäännöissä riittävien tietojen puuttuessa implisiittisesti kansallisiin oikeuksiin.

80 Tältä osin on korostettava alustavasti, että toisin kuin lähestymistavassa, jota komissio ehdotti perustellessaan kantaansa edellä mainitussa asiassa D ja Ruotsi vastaan neuvosto annetulla tuomiolla (ks. edellä 57 kohta), yhteisöjen tuomioistuinten tehtävänä ei ole tarkastella nyt esillä olevan asian yhteydessä, voidaanko ”rekisteröity parisuhde” rinnastaa avioliittoon ja voidaanko sen perusteella myöntää oikeus henkilöstösäännöissä aviopareille myönnettäviin etuuksiin, koska sen oikeusvaikutukset niin asianomaisten henkilöiden kuin kolmansienkin kannalta ovat lähellä avioliiton oikeusvaikutuksia. Tässä asiassa yhteisöjen tuomioistuimille kuuluu vain sen täysin erillisen kysymyksen ratkaiseminen, miten on tulkittava ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitettä, jota henkilöstösäännöissä nimenomaisesti käytetään.

81 Kuten virkamiestuomioistuin totesi, asetuksen N:o 723/2004 johdanto-osan kahdeksannesta perustelukappaleesta käy nimenomaisesti ilmi, että yhteisön lainsäätäjä on halunnut tietyin edellytyksin ulottaa aviopareille myönnetyt etuudet koskemaan

”virkamiehiä, jotka elävät muussa sellaisessa parisuhteessa kuin avioliitossa, jonka jäsenvaltio tunnustaa vakiintuneeksi parisuhteeksi”. ”Muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolien”, jolle henkilöstösäännöissä myönnetään edellä mainitun tavoitteen mukaisesti tiettyjä oikeuksia, käsite voidaan kuitenkin määritellä henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa asetettujen edellytysten perusteella, muun muassa tämän kahdeksannen perustelukappaleen valossa.

82 Edellä mainituista edellytyksistä seuraa, että henkilöstösääntöjen mukaisen muun parisuhteen kuin avioliiton olemassaolo merkitsee yhtäältä kahden henkilön liittoa ja toisaalta muodollisia seikkoja.

83 Tältä osin virkamiestuomioistuin totesi, valituksenalaisen tuomion 38 kohdassa ensimmäiseksi täysin perustellusti, että kahden henkilön liiton edellytys – verrattuna muihin henkilöliittoihin, jotka myös on tunnustettu Alankomaiden oikeudessa ”samenlevingsovereenkomst”-järjestelmässä (ks. edellä 6 kohta) – johtuu sanasta ”pari”, jota käytetään muun muassa henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa asetetussa ensimmäisessä edellytyksessä. Tätä tulkintaa tuetaan kyseisessä artiklassa olevilla toisella ja kolmannella edellytyksellä, joilla suljetaan pois yhtäältä tilanteet, joissa jompikumpi parisuhteen osapuolista on naimisissa tai toisessa muussa parisuhteessa kuin avioliitossa, ja toisaalta tilanteet, joissa parisuhteen osapuolet ovat keskenään lähisukulaisia.

84 Tästä kahden henkilön liiton edellytyksestä seuraa, että puolison tavoin virkamiehen ”avopuoliso”, henkilöstösääntöjen 72 artiklassa käytetyn sanamuodon mukaan, tai hänen ”vakituinen avopuolisonsa”, edellä mainitun asetuksen N:o 723/2004 johdantoosan kahdeksannen perustelukappaleen sanamuodon mukaan, eroaa selvästi huollettavina olevista henkilöistä eli asianomaisen virkamiehen lapsista ja henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevassa 2 artiklassa tarkoitetuista muista hänen huollettavanaan olevista henkilöistä, joiden oikeudet taataan muissa henkilöstösääntöjen säännöksissä, muun muassa henkilöstösääntöjen 72 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa. Tämä edellytys johtaa yleisemmin siihen, että ”muun parisuhteen kuin avioliiton” henkilöstösääntöjen mukaisesta käsitteestä suljetaan pois kaikki sellaiset tilanteet, joille ei ole luonteenomaista kahden henkilön liitto mutta joissa voi mahdollisesti olla kyse sovellettavassa kansallisessa oikeudessa tunnustetusta kumppanuudesta, kuten ”samenlevingsovereenkomst”-nimisestä sopimuksesta. Tältä osin henkilöstösäännöissä oleva ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsite vastaa täten määritelmää,

johon Euroopan ihmisoikeustuomioistuin päätyi edellä mainitussa asiassa Burden vastaan Yhdistynyt kuningaskunta antamassaan tuomiossa, johon komissio on vedonnut (ks. edellä 55 kohta).

85 Siltä osin kuin seuraavaksi on kyse muotovaatimuksista on todettava, että ne ovat myös seurausta henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevaan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa asetetusta ensimmäisestä edellytyksestä, jonka mukaan ”pari toimittaa jonkin jäsenvaltion tai jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen viralliseksi tunnustaman asiakirjan, jossa todistetaan heidän asemansa muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolina”. Tämän säännöksen sanamuodosta itsestään seuraa, että yhtäältä on toimitettava virallinen asiakirja, jossa todistetaan asianomaisten henkilöiden asema muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolina, ja toisaalta tämän asiakirjan on oltava asianomaisen jäsenvaltion viralliseksi tunnustama. Nyt esillä olevassa asiassa on niin, että kun otetaan huomioon, että Alankomaiden oikeudessa ”samenlevingsovereenkomst”-niminen sopimus voidaan tehdä erilaisissa oikeudellisissa tilanteissa (ks. edellä 6 kohta), virkamiestuomioistuin totesi perustellusti valituksenalaisen tuomion 33, 39 ja 54 kohdassa, että notaarin läsnä ollessa laaditun tällaisen asiakirjan toimittamisella täytetään vaatimus henkilöiden tilannetta koskevan virallisen asiakirjan esittämisestä, koska tämä asiakirja on todistusvoimainen sen vuoksi, että se on tehty notaarin toimella. Kun on kyse tämän oikeudellisen toimen virallisen luonteen tunnustamisesta, virkamiestuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä todetessaan, että tunnustaminen seurasi tässä asiassa Alankomaiden Luxemburgin-suurlähetystön todistuksesta, jossa todistettiin, että asianomaisten henkilöiden asema muun parisuhteen kuin avioliiton osapuolina oli tunnustettu Alankomaissa.

86 Kaikista näistä toteamuksista seuraa, että henkilöstösääntöjen merkityksellisten säännösten avulla ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsite voidaan määritellä siten, että se on tietyiltä osin avioliiton kaltainen, kuten virkamiestuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 36 kohdassa. Näissä säännöksissä ei kuitenkaan edellytetä, että ”muu parisuhde kuin avioliitto” olisi voitava rinnastaa avioliittoon. Tältä osin virkamiestuomioistuin katsoi perustellusti, että tällaisella vaatimuksella asetettaisiin ylimääräinen edellytys, josta henkilöstösäännöissä ei säädetä (valituksenalaisen tuomion 52 kohta).

87 Toisin kuin komissio väittää (ks. edellä 58 kohta), ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitteen itsenäinen tulkinta ei vaikuta yksinomaiseen toimivaltaan, joka jäsenvaltioilla on henkilö- ja perheoikeudelliseen asemaan ja siihen perustuviin etuuksiin liittyvissä asioissa. Siltä osin kuin määritelmä liittyy henkilöstösääntöjen mukaiseen käsitteeseen, henkilöstösääntöjen asiayhteys välttämättä rajaa sen soveltamisalan. Määritelmällä säädellään vain tiettyjen henkilöstösäännöissä Euroopan yhteisöjen virkamiehille tai

toimihenkilöille myönnettyjen sosiaalietuuksien myöntämistä, eikä sillä ole minkäänlaisia vaikutuksia jäsenvaltioissa, jotka päättävät vapaasti sellaisten oikeudellisten järjestelyiden käyttöön ottamisesta, joilla tunnustetaan oikeudellisesti eri tyyppiset muut liitot kuin avioliitot, kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä käy ilmi (ks. tältä osin em. asia Reed, tuomion 13–15 kohta ja em. asia Maruko, tuomion 59 ja 73 kohta).

88 Näin ollen on aiheellista hylätä myös se komission väite, joka perustuu tiettyihin direktiivin 2004/38 säännöksiin (ks. edellä 60 kohta). Toisin kuin ”muun parisuhteen kuin avioliiton” henkilöstösääntöjen mukaisella käsitteellä, näillä säännöksillä on vaikutuksia kaikissa jäsenvaltioissa ja niillä pyritään täten olemaan loukkaamatta toimivaltaa, joka näille viimeksi mainituille kuuluu henkilö- ja perheoikeudellista asemaa ja siihen perustuvia oikeuksia koskevissa asioissa.

89 Lisäksi toisin kuin komissio väittää ”muun parisuhteen kuin avioliiton” henkilöstösääntöjen mukaista käsitettä ei voida tulkita niin, että sillä tarkoitetaan vain parisuhteita, jotka on kansallisen lain nojalla muodostettu yksinomaisesti niin, että niistä aiheutuu avioliiton vaikutuksiin rinnastettavia vaikutuksia (ks. edellä 51 ja 52 kohta). Tältä osin henkilöstösääntöjen säännöksissä tai niissä asetetuissa tavoitteissa ei millään tavoin tueta komission kantaa, joka vastaa sellaisen ylimääräisen edellytyksen asettamista, jota ei voida perustella yhteisön lainsäätäjän asettamilla tavoitteilla.

90 Edellä esitetystä arviosta (ks. edellä 82–86 kohta) nimittäin seuraa, että henkilöstösääntöjen asian kannalta merkityksellisten säännösten mukaan ”muu parisuhde kuin avioliitto” edellyttää vain kahden henkilön liittoa ja tiettyjä muodollisuuksia. Täten on riittävää, että nämä edellytykset täyttyvät tarkastelun kohteena olevassa tapauksessa, siitä riippumatta, ovatko niitä koskevat kansallisen lainsäädännön säännökset pakottavia vai jätetäänkö ne kansallisessa lainsäädännössä asianomaisten vapaan harkinnan piiriin. Tältä osin sillä seikalla, että sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä mahdollistetaan erilaisten oikeudellisten tilanteiden kokoaminen saman käsitteen piiriin asianomaisten osapuolten, jotka voivat vapaasti määritellä yhteis-

elämää koskevan sopimuksensa sisällön ja muodon, tahdon mukaan, ei ole minkäänlaista merkitystä, kunhan solmittu parisuhde täyttää henkilöstösäännöissä asetetut edellytykset.

91 Lisäksi on niin, että kuten Roodhuijzen väittää (ks. edellä 65 kohta), komission täten ehdottaman ylimääräisen edellytyksen käyttöön ottamisesta aiheutuisi tiettyjen virkamiesten syrjintää heidän parisuhteensa abstraktin muodon takia, vaikka tämä parisuhde on tunnustettu sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä ja vaikka henkilöstösäännöissä asetetut edellytykset täyttyvät. Sen lisäksi, että tällaisella ratkaisulla rikottaisiin henkilöstösääntöjen merkityksellisiä säännöksiä, se myös perustuisi sovellettavan kansallisen lainsäädännön vääristämiseen. Tältä osin on todettava, että Alankomaiden oikeuden mukaan ”samenlevingsovereenkomst”-nimisellä sopimuksella voi olla joitakin avioliiton vaikutusten kaltaisia vaikutuksia.

92 Kolmanneksi on aiheellista tarkastella komission toissijaista väitettä, joka liittyy henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdassa asetetun ensimmäisen edellytyksen tulkintaan (ks. edellä 60 ja 61 kohta) ja jonka mukaan on niin, että kun kyseessä oleva parisuhde on solmittu sellaisen henkilön kanssa, joka ei ole läheisessä sukulaisuussuhteessa virkamiehen kanssa, kun kumpikaan parisuhteen osapuolista ei ole naimisissa eikä ennestään muussa parisuhteessa kuin avioliitossa ja kun muotoseikkoja koskevat vaatimukset täyttyvät, asianomaiselle yhteisön toimielimelle ei kuulu sen tarkastaminen, onko tämä parisuhde tietyiltä osin avioliiton kaltainen ja onko sille ominaista tietty vakiintuneisuus.

93 Tältä osin on muistutettava, että ”muun parisuhteen kuin avioliiton” henkilöstösääntöjen mukainen käsite on joiltakin osin avioliiton käsitteen kaltainen. Muotovaatimusten lisäksi kuitenkin ainoa aineellinen edellytys, joka henkilöstösääntöjen asian kannalta merkityksellisissä säännöksissä asetetaan, koskee kahden henkilön liiton olemassaoloa, kuten tässä tuomiossa on jo todettu (ks. edellä 82–86 kohta).

94 Siltä osin kuin tietyntyyppiset jäsenvaltioissa tunnustetut ”muut parisuhteet kuin avioliitot”, kuten ”samenlevingsovereenkomst” Alankomaissa, voivat koskea oikeudellisia tilanteita, jotka eivät täytä edellä tarkoitettuja edellytyksiä, joiden avulla ”muun parisuhteen kuin avioliiton” henkilöstösääntöjen mukainen käsite määritellään, kuten on jo todettu (ks. edellä 83–85 ja 90 kohta), asianomaisen yhteisön toimielimen on

tällaisessa tilanteessa tarkastettava yhteisöjen tuomioistuinten valvonnan alaisuudessa, täyttyvätkö henkilöstösäännöissä asetetut edellytykset.

95 Virkamiestuomioistuin katsoi näin ollen valituksenalaisen tuomion 35 ja 52 kohdassa perustellusti, että henkilöstösäännöissä tarkoitettu ”muun parisuhteen kuin avioliiton” tunnustaminen ei voi olla seurausta vain asianomaisen jäsenvaltion suorittamasta arvioinnista eli tässä tapauksessa Alankomaiden Luxemburgin-suurlähetystön todistuksen sisältämästä vahvistuksesta.

96 Vaikka henkilöstösäännöissä ”muun parisuhteen kuin avioliiton” tunnustamiselta edellytetään, että esitetään todiste yhteisestä elämästä, jolle on ominaista tietty vakiintuneisuus, siinä ei edellytetä, että erityisten vastavuoroisten oikeuksien ja velvollisuuksien on sidottava avopuolisoita. Henkilöstösäännöissä edellytetty samankaltaisuus avioliiton kanssa johtuu nimenomaisesti tällaisesta yhteisestä elämästä ja muotoseikkoja koskevasta vaatimuksesta (ks. edellä 82–86 kohta). Kun näin ollen asianomainen virkamies osoittaa, että hänen solmimansa parisuhde täyttää nämä kaksi edellytystä, asianomaiselle toimielimelle ei kuulu – toisin kuin virkamiestuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 39 kohdan loppuosassa – sen tarkasteleminen, säädelläänkö avopuolisoiden sopimusmääräyksiin perustuvilla vastavuoroisilla oikeuksilla ja velvoitteilla heidän yhteistä elämäänsä järjestelmällisellä ja yksityiskohtaisella tavalla. Koska henkilöstösäännöissä ei ole minkäänlaista tämänsuuntaista viittausta, tällaisen valvonnan harjoittamisesta aiheutuisi, että ”muun parisuhteen kuin avioliiton” tunnustamiselle asetetaan edellytyksiä, joista ei henkilöstösäännöissä säädetä.

97 Nyt esillä olevassa asiassa virkamiestuomioistuin tarkasti perustellusti ottaen huomioon Roodhuijzenin hallinnolle esittämät asiakirjat, että tämä viimeksi mainittu ja H jakavat yhteisen elämän, jolle on ominaista tietty vakiintuneisuus (valituksenalaisen tuomion 42 kohta). Komissio ei myöskään millään tavoin ole kiistänyt tätä seikkaa.

98 Sitä vastoin on todettava, että virkamiestuomioistuin teki oikeudellisen virheen tarkastaessaan täsmällisellä tavalla – kun se tutki sekä virkamiestuomioistuimessa kantajana olleen ja H:n tekemää ”samenlevingsovereenkomst”-nimistä sopimusta että Alankomaiden lainsäädännön säännöksien perusteella –, mitkä olivat Roodhuijzenin ja hänen kumppaninsa yhteiselämää koskevat vastavuoroiset oikeudet ja velvollisuudet. Toisin kuin valituksenalaisen tuomion 43–46 kohdassa noudatetussa lähestymistavassa, henkilöstösäännöissä ei edellytetä sen tarkastamista, ovatko asianomaisen virkamiehen solmiman muun parisuhteen kuin avioliiton seuraukset ”monelta kohdin samanlaisia” avioliiton tai ”geregistreerd partnerschap” -nimisen sopimuksen seurausten kanssa.

99 Näin ollen valituksenalaisessa tuomiossa on oikeudellinen virhe siltä osin kuin virkamiestuomioistuin suoritti tuomion 43–46 kohdassa edellä mainitun tarkastelun, jolla rikottiin henkilöstösääntöjen 72 artiklan ja niiden liitteessä VII olevan 1 artiklan 2 kohdan c alakohdan merkityksellisiä säännöksiä.

100 Koska virkamiestuomioistuin kuitenkin totesi muussa kuin sellaisten ylimääräisten edellytysten, joista ei ole säädetty henkilöstösäännöissä, edellä 98 ja 99 kohdassa tarkoitetun tarkastelun yhteydessä perustellusti, että kaikki henkilöstösääntöjen mukaiset edellytykset, jotka koskevat yhtäältä yhteistä elämää ja toisaalta muotoseikkoja, täyttyivät, edellä mainittu oikeudellinen virhe ei ole omiaan tekemään valituksenalaisesta tuomiosta pätemätöntä (ks. vastaavasti asia C-282/05 P, Holcim (Deutschland) v. komissio, tuomio 19.4.2007, Kok., s. I-2941, 33 kohta ja asia C-113/07 P, Selex Sistemi Integrati v. komissio, tuomio 26.3.2009, Kok., s. I-2207, 81 kohta).

101 Valitusperuste, joka koskee oikeudellista virhettä ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitteen tulkinnassa, on siis hylättävä.

102 Näin ollen toissijaista valitusperustetta, joka koskee sitä, että valituksenalaisessa tuomiossa tarkasteltiin ylimääräisenä huomautuksena syrjintäkiellon periaatteen virheellistä tulkintaa (ks. edellä 24 kohta), ei ole aiheellista tarkastella. Tämä valitusperuste on nimittäin tehoton, koska valituksenalaisen tuomion tuomiolauselma perustuu oikeudelliseen virheeseen ”muun parisuhteen kuin avioliiton” käsitteen tulkinnassa.

103 Tämän vuoksi valitus on hylättävä perusteettomana.

Oikeudenkäyntikulut

104 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 148 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään, että jos valitus on perusteeton, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista.

105 Saman työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa, jota sovelletaan valitukseen kyseisen työjärjestyksen 144 artiklan nojalla, määrätään, että asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska Roodhuijzen on vaatinut, että komissio velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska komissio on hävinnyt asian, se on velvoitettava vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan ja korvaamaan Roodhuijzenin oikeudenkäyntikulut tässä oikeusasteessa.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(muutoksenhakujaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitus hylätään.

2) Euroopan yhteisöjen komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se velvoitetaan korvaamaan Anton Pieter Roodhuijzenille tästä oikeudenkäynnistä aiheutuneet kulut.

Jaeger Tiili Azizi

Meij Vilaras

Julistettiin Luxemburgissa 5 päivänä lokakuuta 2009.

Allekirjoitukset